

L'ALIMENTACIÓ DELS
TUDONS
(COLUMBA PALUMBUS)

SALVADOR RIERA

El tudó (*columba palumbus*), ha sigut una de les espècies cinegètiques a les que hom hi dedica més temps entre les diferents modalitats de caça.

Una de les bases per l'èxit de la seva cacera és conèixer com més bé millor –i això passa també, òbviament, amb les altres espècies– les seves costums etològiques, és a dir on s'ajouen, on s'assoleien, on sojornen, on s'arreceren els dies de vent, on van a menjar i sobretot, què mengen...

Ultra fer aquestes observacions mentre es practica la seva caça o millor, en els dies previs a la partida, sempre és aconsellable a l'hora d'esmocar-los, fixar-nos curosament en què porten al pap i així, en funció de l'indret on han estat caçats, de l'hora, de l'estació, del temps que fa, etc., poder fer deduccions que seran molt profitoses de cara a establir l'estratègia de caça per a jornades venidores.

Evidentment, no mengen pas el mateix els tudons del Montseny i del Montnegre que els tudons del Segrià o del Pla d'Urgell.

I com que en els darrers quinze anys he tingut l'oportunitat d'alternar caceres en aquests dos hàbitats tant diferents, faré a continuació una comparació de la base alimentària del colúmbid que he pogut constatar.

Al les vessants vallesanes dels Montseny i el Montnegre, la diversitat dels ecosistemes muntanyencs, amb els boscos de faig (*fagus selvatica*), les castanyedes (*castanea sativa*), els alzinars (*quercus ilex*) les suredes (*quercus suber*), juntament amb les pinedes de pi pinyer (*pinus pinea*), els reductes de pi bord (*pinus halepensis*), pi insigne (*pinus radiata*) i de pinastre (*pinus pinaster*) i els boscos mixtos que aquestes espècies configuren, amb el seu caràcterístic i a voltes prou atepèit sotabosc, i les masies amb les seves feixes discontinuant els paisatge arbori, configuren un hàbitat prou idoni pel seu establiment, això sí, en densitats que no tenen res a veure amb les que avui es poden trobar a les comarques lleidatanes esmentades. (Vull remarcar que no estic parlant de les humanitzades poblacions de tudons de les ondulacions vallesanes centrals que sí són copioses i que van en augment.)

La base de la seva alimentació allà són la faja, i les glans de roure, alzina o surera, –que venen a madurar en aquest ordre– durant la tardor i l'hivern. En aquesta època també mengen lledons (*celtis australis*), heurons (*hedera helix*) –només si la gla escasseja–, i la flor de l'arboç (*arbutus unedo*). Curiosament, mai he vist en cap pap ni una sola cirera d'arboç, i ni una castanya, que també n'hi ha de petites en determinades perxades, sobretot els anys de sequera. A les

rouredes de les parts culminals, on tant m'agrada caçar-hi, també he trobat paps amb contingut gairebé exclusiu de cecídies (*cynips quercusfolii*), que es fan a l'envès de les fulles dels roures africans (*quercus canariensis*).

A la primavera i a l'estiu, surt a les feixes de les poques masies actives, o baixa als conreus de les fondalades cercant el blat (*tritium sativum*), la civada (*avena sativa*), l'ordi (*hordeum vulgare*) i altres gramínies, o lleguminoses com els fesols menuts (*phaseolus vulgaris*) i els tapissots (*lathyrus ochrus*). No desdenya tampoc, quan n'és el temps, baies i fruites com les cireres (*cerasus avium*), les maduixes (*fragaria vesca*), els raïms (*vitis vinifera*), les figues (*figus carica*), els ramells de saüquer (*sambucus nigra*), les escopetasses o raïms de moro (*phytolacca americana*), i els lledons (*celtis australis*).

A la primavera és quan van més justos de menjar i també els he vist alimentant-se, -que no al pap, ja que és temps de veda - de borrons de roure, prunera (*prunus domestica*) i més comunament, de flor d'acàcia (*robinia pseudo-acacia*). També sota la fullaraca del bosc encara troben alguna gla que ha aguantat la descomposició. Aquestes glans -sobretot d'alzina- són un recurs tròfic fins el més d'agost.

I també li agraden els pinyons, cosa no gaire coneguda, sobretot els de pinastre, que se'ls empassa sencers. Sovint voreja els torrents cercant escapçar els brins tendrals de l'herba fresca i abeurar-se, al captard.

Al Segrià i al Pla d'Urgell, en canvi, l'hàbitat és ben diferent: aquí hi dominen els conreus de cereals, alfals (*medicago sativa*), fruiters (pomes (*pirus malus*), peres (*pirus comunis*), préssecs (*pirus persica*), nectarines (*prunus persica var nectarina*), cireres, raïms, etc., girasols (*heliantus annus*) i blat de moro (*zea mays*). Més puntualment altres plantacions com les de mill (*panicum mileacium*), pèsols (*pisum sativum*), altres lleguminoses etc. Intercalats entre

els cultius hi ha bosquets de pi bord (*pinus halepensis*), i vora alguns canals o basses de rec, alguns peus de pollancre (*populus nigra*). Aquests, junt amb els pins blancs, són gairebé doncs, els únics arbres que podem trobar en aquestes planes agrícoles.

Aquí l'alimentació fonamental són els cereals d'estiu –blat, ordi i civada– els aquenis de girasol i el blat de moro. Els fruiters poca cosa aporten a la dieta, llevat de les cireres, els raïms, –molt localitzats a Raimat–, i les figues dels arbres que encara que no siguin en forma de plantació es troben en alguns marges. Ocasionalment he trobat en el pap també algun cargolí (*theba pisana*).

El blat de moro no el comencen a consumir fins a l'octubre quan s'inicia el temps de la recol·lecció. Els pocs rostolls de blat de moro que no són estripats per a la immediata sembra de cereal d'estiu, són els que els proporcionen aliment durant l'hivern i fins hi tot a part de la primavera.

A l'estiu i a la tardor doncs, es quan troben aquí el màxim de menjar, mentre que al Montseny i al Montnegre la disposició més alta d'aliment es dona a la tardor i a l'hivern.

Els canvis socioambientals en les dues àrees comparades són decisius per entendre la densitat de l'espècie.

Mentre la despoblació de les masies disseminades ja ha provocat una dràstica disminució dels tudons a bosc els últims quaranta anys, ara podrien començar a perillar, per una altra circumstància, les encara reixides poblacions lleidatanes. En efecte, aquí, malgrat la quantitat de gra que hi ha als camps, la diversitat de recursos no és tan gran com a les comarques barcelonines, ja que la dieta possible no és tan variada.

El perill rau en l'explotació cada vegada més intensiva de la terra per treure'n dues collites a l'any. Ja queden lluny els guarets, i la proliferació d'infraestructures i equipaments hidràulics han fet augmentar notòriament els regadius que permeten regar girasols i panís, que necessiten molta aigua i l'augment desorbitat del preu dels cereals d'estiu, del blat de moro i de les pipes per causa del seu ús com a precursors del bioetanol, animen als pagesos a que un cop collit un cultiu, la terra es treballi immediatament per a plantar-ne un altre. Així, cada vegada són més les finques en les que darrera el blat es planta blat de moro o pipes i, de seguida, altra vegada blat, amb la qual cosa els tudons no tenen temps de beneficiar-se dels rostolls...